

Lægedækning på Bornholm

Udfordringer og fordele ved arbejdet i almen praksis på Bornholm

Lægedækning på Bornholm
Udfordringer og fordele ved arbejdet i almen praksis på Bornholm

Udarbejdet af specialkonsulent Christine Enevoldsen Flink og konsulent Freja Ekstrøm Nilou

Sektionschef Daisy Kyed

© Center for Patientinddragelse

ISBN: 978-87-94383-17-2

Uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt mod tydelig kildeangivelse.

Rapporten kan findes på www.regionh.dk/patientinddragelse

Henvendelser vedrørende undersøgelsen til: Projektleder Christine Enevoldsen Flink

Center for Patientinddragelse
Borgervænget 3, 1. sal
2100 København Ø
Telefon: 3864 9966
E-mail: CPI@regionh.dk

INDHOLD

1	Introduktion	4
2	Metode	6
3	Indsigter: Fordele og udfordringer ved lægelivet på Bornholm	8
	Indsigt 1: Det er fagligt udfordrende og meningsfuldt at være praktiserende læge på Bornholm	10
	Indsigt 2: Det nære faglige miljø og fællesskab er en essentiel kvalitet ved Bornholm	12
	Indsigt 3: Lægerne vælger Bornholm for øens særlige omgivelser og muligheder for et godt fritids- og familieliv	14
	Indsigt 4: Praktiske forhold og hensyn til familien kan gøre det sværere at flytte til Bornholm	16
	Indsigt 5: Mangel på egnede kliniklokaler er en barriere for, at lægerne kan få den praksis, de ønsker sig	19
4	Mulighedsrum for at tiltrække og fastholde praktiserende læger	21
	Mulighedsrum: Hvad skal der til for at tiltrække og fastholde læger på Bornholm?	22

1

Introduktion

Undersøgelse med fokus på lægedækningen på Bornholm

Region Hovedstaden oplever udfordringer med at rekruttere læger til almen praksis på Bornholm. Derfor har regionen igangsat programmet Lægeveje Bornholm. Programmets formål er at rekruttere læger til almen praksis på Bornholm, at forebygge ophør i almen praksis samt at understøtte et attraktivt lægeliv på Bornholm.

Som en indsats i programmet Lægeveje Bornholm er denne undersøgelse af udfordringer og muligheder i almen praksis på Bornholm iværksat. Undersøgelsens resultater skal kvalificere det videre arbejde i programmets styregruppe. Center for Patientinddragelse (CPI) har gennemført undersøgelsen, og resultaterne formidles i nærværende rapport.

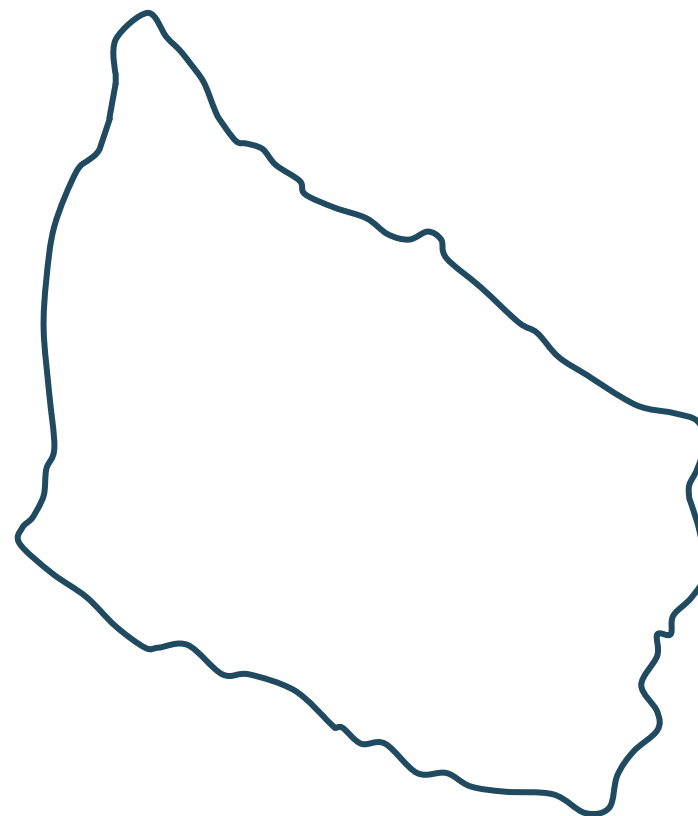
Undersøgelsens formål

Undersøgelsens formål er at belyse uddannelseslægers og praktiserende lægers perspektiver på tiltrækning og tilknytning af praktiserende læger til Bornholm. Herunder hvilke udfordringer lægerne oplever, og hvilke muligheder de ser for at tiltrække og fastholde praktiserende læger.

Læsevejledning

I kapitel 2 beskriver vi undersøgelsens metode. Derefter præsenterer vi undersøgelsens resultater i form af en række indsigter, der belyser henholdsvis fordele og udfordringer ved at arbejde som praktiserende læge på Bornholm (kapitel 3).

Afslutningsvis beskriver vi en række mulighedsrum med udgangspunkt i undersøgelsens resultater og idéer fra de interviewede læger. Disse mulighedsrum peger på potentielle indsatsområder for tiltrækning og tilknytning af læger til almen praksis på Bornholm (kapitel 4).

2

Metode

Kvalitative interview giver dybdegående viden om lægernes perspektiver

Undersøgelsen er gennemført som en interviewundersøgelse blandt 11 praktiserende læger og uddannelseslæger på Bornholm.

Gennem kvalitative interview med lægerne får vi indblik i deres oplevelser og perspektiver på det at arbejde i almen praksis på Bornholm, og hvad der kan gøre det attraktivt at vælge denne karrierevej.

Vi har gennemført en samlet analyse af de 11 interview, og i rapporten formidler vi pointer, der går på tværs af interviewene. Enkelte steder er pointer, som primært knytter sig til henholdsvis praktiserende læger eller uddannelseslæger, beskrevet.

Analysen af interviewene giver en dybere forståelse af lægernes forskellige perspektiver på problemer ved lægedækningen på Bornholm. Den kvalitative analyse viser omvendt ikke, hvor udbredte de enkelte indsigter er blandt alle uddannelseslæger og læger i almen praksis på Bornholm.

Interview med 11 praktiserende læger og uddannelseslæger

I undersøgelsen indgår:

- Fem praktiserende læger på Bornholm
- Seks uddannelseslæger på Bornholm. Heraf to læger i Klinisk Basisuddannelse (KBU), to læger i introstilling samt to læger i hoveduddannelse i almen medicin.

Interviewpersonerne er bredt fordelt på alder, køn og for de praktiserende lægers vedkommende, hvor længe de haft praksis på Bornholm.

Interviewene er gennemført som enkeltinterview på 45-60 minutter via enten video eller telefon. Interviewene er lyd- eller videoptaget og er efterfølgende transskriberet. Analysen er gennemført ved hjælp af metoden mønstergenkendelse, hvor tværgående indsigter i interviewmaterialet identificeres.

De 11 interviewpersoner er rekrutteret gennem Min Almen Praksis / Rekrutteringsfunktionen i Enhed for Det Nære Sundhedsvæsen i Region Hovedstaden.

3

Indsigter: Fordele og udfordringer ved lægelivet på Bornholm

Lægernes perspektiver på fordele og udfordringer ved at flytte til Bornholm som læge i almen praksis

De følgende afsnit præsenterer fem centrale indsigter fra analysen af interviewene med praktiserende læger og uddannelseslæger.

Indsigterne beskriver, hvad lægerne oplever som henholdsvis attraktivt og udfordrende ved at arbejde i almen praksis på Bornholm. Derudover beskriver de, hvilke barrierer de ser i forhold til at tiltrække og fastholde læger i almen praksis på øen.

Lægernes forskellige udgangspunkter

Lægernes situationer varierer med hensyn til, hvor de er i deres uddannelse, arbejdsliv og generelle livssituation. Nogle af dem afprøver lægelivet på Bornholm gennem en KBU- eller introstilling i almen praksis. Andre er i gang med hoveduddannelsen i almen medicin eller arbejder som praktiserende læge på øen og har flyttet deres liv med partner og børn til Bornholm mere permanent. De forskellige livssituationer præger både deres motivation og deres forbehold for at flytte til Bornholm.

Udfordringerne ved manglen på læger

Lægernes udtalelser giver indblik i de udfordringer, som manglen på praktiserende læger på Bornholm skaber. Lægemanglen udfordrer bl.a. fleksibiliteten i almen praksis, hvor lægerne har sværere ved at tage orlov, gå ned i tid eller sygemelde sig. Samtidig kan lægerne føle sig nødsaget til at gå senere på pension, end hvad de ønsker sig, fordi der ikke er en læge til at overtage deres patienter. Dette giver nogle læger overvejelser om, hvor længe de kan og vil blive i almen praksis, eller om nye læger har mod på at kaste sig ud i det.

Manglen på læger er udgangspunktet for selve undersøgelsen og er derfor ikke beskrevet som en selvstændig indsiget.

Indsigt 1: Det er fagligt udfordrende og meningsfuldt at være praktiserende læge på Bornholm

Lægerne fremhæver arbejdet i almen praksis på Bornholm som særligt meningsfuldt. Det skyldes, at de oplever at kunne gøre en stor forskel for patienter, som ofte er ældre og har flere kroniske sygdomme eller andre udfordringer. Det giver en stor tilfredsstillelse og arbejdsglæde ved lægegerningen på Bornholm:

” Jeg vil gerne hjælpe folk. Altså, jeg vil gerne have en konsultation, hvor man synes, man gør en forskel. Det betyder rigtig meget for mig. (...) Efter en konsultation så ved man, at man faktisk har gjort en forskel, fordi det kan du både måle og veje og se. Det, synes jeg, er meget motiverende.

- Praktiserende læge

Det nære og lokale miljø på Bornholm er samtidig rammen om et lægeliv, der gør det muligt at få et indgående kendskab til sine patienter over tid. Det giver lægerne en viden om patienternes situation, sygdomshistorik og baggrund, som de både oplever som meningsfuld og som noget, der understøtter deres arbejde i almen praksis:

” Når man er inde i [København], så er der også folk, der flytter til og fra. Der er en konstant indslusning og udslusning af patienter, så der er ikke ret mange af patienterne, du ser i lang tid ad gangen. Er du ude på landet... nogle [af de patienter, jeg har] har været der lige siden, de var børn, og

det giver bare en helt anden fornemmelse af patienten.

- Praktiserende læge

Uddannelseslægerne fremhæver samtidig, at arbejdet i almen praksis på Bornholm tilbyder mulighed for at få en bred erfaring og et stort fagligt ansvar. Det handler ifølge lægerne om, at patienterne på Bornholm generelt set har flere udfordringer og sygdomme end i de større byer på fastlandet, hvilket giver en variation i lægernes opgaver. Samtidig har Bornholm få speciallæger, og derfor varetager lægerne i almen praksis flere opgaver, som andre steder ville blive henvist videre:

” Hvis man er typen, der gerne vil henvise en masse og måske har en meget specifik særinteresse, så tror jeg måske ikke, at man egner sig helt lige så godt til Bornholm. Jeg tror, man skal være klar til at have en lægefaglig bredde, når man sidder sådan et sted.

- Uddannelseslæge

For lægerne er motivationen for at arbejde i almen praksis på Bornholm altså i høj grad båret af at kunne gøre en forskel for deres patienter. De faglige udfordringer, som arbejdet i almen praksis på Bornholm tilbyder, spiller desuden en rolle for valget af at være på øen.

Lægerne fremhæver dog samtidig, at det er væsentligt, at de økonomiske rammer for at være praktiserende læge på Bornholm modsvarer de større udfordringer i patientpopulationen. Lægerne peger bl.a. på, at de håndterer flere tunge problemstillinger i praksis, og at deres patienter ofte har behov for længere konsultationer. De gør sig derfor overvejelser om, hvorvidt man som læge er bedre stillet økonomisk set i

de større byer, og hvad det kan betyde for valget af Bornholm som arbejdssted:

” Det skal jo også økonomisk kunne give mening at rykke til provinsen. Altså, hvis man tænker, jeg skal arbejde meget hårdere med patienterne sådan et sted som Bornholm, og samtidig så tjener jeg markant mindre end dem i København. Det virker jo lidt som en uretfærdighed, hvis det var tilfældet. Så det skal man da tænke i.

- **Uddannelseslæge**

Indsigt 2: Det nære faglige miljø og fællesskab er en essentiel kvalitet ved Bornholm

For de interviewede læger er et godt fagligt miljø en essentiel kvalitet ved at arbejde i almen praksis på Bornholm. Det handler både om, at de sundhedsprofessionelle ofte kender hinanden på tværs af hospital og almen praksis, og om det faglige fællesskab, der er mellem de praktiserende læger på øen.

Bornholm tilbyder et nært fagligt miljø på tværs af almen praksis og hospitalet

At Bornholm kun har et enkelt hospital betyder, at sundhedsprofessionelle på hospitalet og i almen praksis ofte kender hinanden. Det har betydning for de praktiserende lægers oplevelse af at kunne få den faglige sparring, de har behov for. Faglig sparring hjælper lægerne til at kunne give deres patienter en bedre behandling og et smidigere patientforløb, når de fx får hjælp fra hospitalet til mere komplicerede forløb.

Flere af lægerne har tidligere arbejdet på hospitalet fx under uddannelse, hvilket betyder, at de kender hospitalslægerne ved navn og kender arbejdsgangene. På den måde er det lettere at vide, hvem de skal henvende sig til for at få sparring, og kommunikationen glider bedre, når man kommunikerer med én, man kender i forvejen:

” Man kan ringe og få et godt råd med på vejen [om], hvordan man kan lave en bedre plan for praksis, så man måske undgår at involvere sygehuset. Det gør virkelig en forskel, at vi kender hinanden. Det kan jeg rigtig godt lide, for så ved jeg også, at de ved, at jeg har gjort

det arbejde, jeg kunne. Og omvendt ved jeg også, at jeg får et godt svar med på vejen, og så kan jeg prøve at lave en bedre plan, end hvis jeg selv skulle finde på noget. Jeg bruger ret meget mit netværk herovre på mange punkter.

- Praktiserende læge

Lægerne fortæller, at den nære faglige relation til hospitalslægerne også er væsentlig, fordi de løser mange opgaver i almen praksis, som andre steder ville være henvist videre. Kendskabet på tværs understøtter også en gensidig tillid til, at man henvender sig, når der virkelig er et behov og dermed er bevidst om at bruge hinandens tid mest fornuftigt.

Det faglige fællesskab mellem praktiserende læger på øen er også en styrke

Det faglige fællesskab blandt de praktiserende læger på øen bliver fremhævet af lægerne som værdifuldt ved arbejdet i almen praksis på Bornholm. At Bornholm er et lille miljø, hvor lægerne kender hinanden, og hvor der kan være behov for lokale løsninger på udfordringerne, bidrager til en følelse af fællesskab blandt lægerne i almen praksis:

” Det synes jeg også egentlig har en stor styrke, at man kender hinanden som faggruppe, og man kan sparre med hinanden. Og det kan man altså på en anden måde, tænker jeg, her lokalt, end man kan på den anden side af vandet. (...) Jeg tror, [det er] fordi vi står lidt i en unik situation sammen. Der er bare mange patienter til få læger, og

de er komplekse de fleste af dem. Og vi er de her hænder, der er, der må løse det.

- **Uddannelseslæge**

Flere fortæller, at de oplever at få den faglige sparring, de har behov for som praktiserende læger på Bornholm. De fremhæver bl.a. aktiviteter i klyngerne som en ramme for et godt fagligt miljø med mulighed for erfaringsudveksling og videreuddannelse:

” Ud over den praksis man er i, så er der også bare rigtig meget fællesskab lægerne iblandt på øen med diverse generalforsamlinger og fællesmøder og sådan noget. Så jeg synes faktisk, at det sker nærmest uden, at jeg skal gøre noget for det. (...) Jeg tror, at i og med at vi allesammen kender hinanden så godt, at der er en del faglig sparring helt af sig selv.

- **Uddannelseslæge**

Nogle læger fremhæver desuden, at det er vigtigt for dem at have mulighed for at varetage forskellige udviklingsopgaver sideløbende med deres arbejde i praksis. Det er både fagligt udviklende for dem selv, og for lægerne er det også vigtigt at bidrage til Bornholm som samfund ved at kunne varetage disse opgaver.

Indsigt 3: Lægerne vælger Bornholm for øens særlige omgivelser og muligheder for et godt fritids- og familieliv

Det er ikke kun de faglige muligheder, der tiltrækker læger til Bornholm, men også dét, Bornholm tilbyder lægerne uden for deres arbejdsliv. Naturen og ø-livet betyder meget for valget af at flytte dertil; især for dem, der har familie. For de læger, der selv er vokset op på Bornholm, er det et ønske om at vende tilbage til det gode liv på øen, de kender til, mens det for lægerne uden tilknytning er en mulighed for at prøve en ny og anderledes tilværelse af.

Lægerne flytter til Bornholm for at opnå en bedre balance mellem arbejdsliv og fritid

Muligheden for at have et rigt fritids- og familieliv ved siden af arbejdet spiller en central rolle for beslutningen om at flytte til Bornholm. Lægerne fremhæver særligt Bornholms natur, udfoldelsesmuligheder og en tilværelse, hvor der er mentalt og økonomisk overskud til at få glæde af det:

” [Der er] så meget flot og nemt tilgængelig natur – og især hav – på Bornholm. Og vi kunne få en rigtig fin bolig til en meget fornuftig pris, (...) og dermed ikke så stort behov for overarbejde og arbejde hver dag i ugen. Vi skal jo ikke betale af på et stort hus. Det er virkelig rart, at vi både kan prioritere familielivet samtidig med, vi kan bo lige et stenkast fra vandet.

- Uddannelseslæge

Valget af Bornholm bliver også beskrevet som en beslutning om at ville bo et sted, hvor der er mere ro, langsommere tempo og kortere afstande. Samtidig er det et fravalg af et liv med pendling, lange dage og et kapløb med tiden:

” Vi ved, hvor heftigt det var, da [partnern] pendlede (...), og vores børn blev afleveret tidligt og hentet sent. Og så tror jeg, det var spørgsmålet, hvad er det egentlig, vi havde forestillet os her? Er det sådan her, vi godt kunne tænke os, at det var? At vi havde så mange timer i døgnet, hvor vi kæmpede for at komme hjem og være sammen med vores børn?

- Uddannelseslæge

Det bliver fremhævet som en betydelig fordel, at transporten til arbejde og andre gøremål generelt fylder mindre i hverdagen på Bornholm, fordi alt er tættere på:

” Jeg synes, det er dejligt, at jeg ikke skal ud og køre på motorvej en time frem og tilbage hver dag (...) Mens børnene var små, har jeg jo kunnet cykle frem og tilbage på arbejde. Jeg kan cykle til mine patienter, hvis det skulle være. Det, synes jeg, er fint.

- Praktiserende læge

Når en del af motivationen for at bo på Bornholm handler om det liv, lægerne kan have ved siden af arbejdet, bliver det ekstra vigtigt at opnå den rette balance mellem arbejdsliv og fritid. Denne balance er afgørende for i praksis også at have mulighed for at nyde Bornholms omgivelser, ro og særlige ø-liv:

” Det her med at have mulighed for at arbejde lidt mindre og acceptere at tjene mindre, fordi jeg vil egentlig hellere have en bedre balance i det. (...) Jeg tror, hvis man skal tiltrække andre som mig, så betyder det meget at kunne se et arbejdsliv, som ikke ender med bare at tage al ens tid.

- **Praktiserende læge**

Lægerne ønsker sig altså en hverdag, hvor arbejdslivet ikke overskygger muligheden for at have tid sammen med familien og få glæde af de omgivelser, som er særlige for Bornholm.

Personlig tilknytning til Bornholm giver nogle læger lyst til at vende tilbage

I de tilfælde hvor lægerne har familie eller er vokset op på Bornholm, er tilknytningen til øen en stor drivkraft i beslutningen om at flytte tilbage.

For lægerne, som selv har været glade for at vokse op på Bornholm, er der en lyst til at vende tilbage, især fordi det giver mulighed for en særlig tilværelse for familien og for deres børn:

” Altså, jeg har aldrig været i tvivl om, jeg skulle tilbage til Bornholm. Specielt da jeg fik børn, [vidste jeg], at jeg gerne ville tilbage igen. (...) Jeg tænker, dels er det min egen opvækst, som jeg synes, har været god og tryk. Og så er jeg jo bare helt vild med Bornholms natur.

- **Praktiserende læge**

Muligheden for at vende tilbage til øen gennem

lægeuddannelsen har flere af dem været opsat på at udnytte. De ser det som en stor fordel, at de har kendskab til øen, de mennesker, der bor der, og alt hvad øen har at tilbyde:

” Jeg har jo familie på øen, så jeg er jo fast vendt tilbage hver eneste sommer og sådan lidt sporadisk hen over året, så [overvejelserne om Bornholm] har ligesom altid ligget der. Så blev det lidt mere aktuelt som uddannelseslæge, da jeg trak KBU-nummer og ligesom skulle finde ud af, hvad der var muligt. Der har jeg jo så et forhold til øen og ved ligesom, hvad den har at byde på.

- **Uddannelseslæge**

For nogle af lægerne med tilknytning til øen, betyder det mere at have mulighed for at bo på Bornholm end at forfølge nogle specifikke karriereveje.

En af lægerne fortæller, at han havde et ønske om at specialisere sig i et område, som ikke var muligt på øen, men efter forgæves forsøg på at få en speciel pendlerordning til København besluttede han sig for at vælge almen medicin på Bornholm i stedet for at flytte. I et andet tilfælde er det partneren, der har skiftet specialisering til almen medicin for, at de kan flytte til Bornholm. Eksemplerne vidner om, at tilknytningen til øen er en stærk drivkraft for lægerne.

Samlet set spiller Bornholms omgivelser, ro og udfoldelsesmuligheder en central rolle for lægerne. Det er vigtigt for dem at have en hverdag, hvor der er plads til fritids- og familieliv, og hvor arbejdet ikke optager al deres tid. Samtidig har det betydning for valget af Bornholm, at lægerne har tilknytning til eller kender øen på forhånd.

Indsigt 4: Praktiske forhold og hensyn til familien kan gøre det sværere at flytte til Bornholm

Lægernes egen motivation for at flytte til Bornholm er ikke altid nok til, at lægelivet på Bornholm kan blive en realitet. Forskellige aspekter af deres livssituation eller praktiske omstændigheder kan være en forhindring, der gør beslutningen sværere.

Børn og partner flytter med, og de skal også kunne trives på Bornholm

For flere af de læger, der er flyttet til Bornholm eller overvejer at gøre det, har familiens muligheder på øen stor betydning for beslutningen. Særligt partnerens jobmuligheder og udbuddet af gode skoler og institutioner vægter tungt.

Nogle af uddannelseslægerne fortæller, at de er glade for at være her, men selvom de gerne vil blive, er det ikke en mulighed, fordi deres partners uddannelsesbaggrund eller profession ikke matcher stillinger eller muligheder på Bornholm.

Skoler og institutionspladser til børnene ender for de fleste med ikke at være et stort problem, men det er stadig noget, der fylder i beslutningen. Særligt for dem, der ikke har tilknytning til øen på forhånd, som en af lægerne fortæller:

” Der er mange, der ikke lige har et forhold til øen eller et netværk, og det er jo ikke så nemt lige at få ting i stand derovre, når man fx rykker fra Jylland eller København. Du tager ikke lige over og laver en aftale med

den lokale institution, hvis du har et barn, der skal begynde i institution.

- **Uddannelseslæge**

Den lange afstand til familie fylder også meget hos de læger, der ikke har familie på øen, og det gør beslutningen vanskeligere. Især for dem, hvor familien er længere væk end Sjælland, og hvor muligheden for at se familie og venner i fx Jylland både kræver planlægning i god tid, lang transporttid og udgifter til billetter:

” Vi har jo været virkelig glade for at være her [på Bornholm], men det, der gør det svært, er, at der er megalangt hjem. Der er enormt meget transport, så det er jo sådan noget, der ville være overvejelserne, om man ligesom kan overskue det i virkeligheden. Der er rigtig meget planlægning i at komme frem og tilbage.

- **Uddannelseslæge**

Der er altså en del forskellige forhold udover lægernes egen jobsituation, som spiller en rolle for, om de og deres familier kan lykkes med at flytte deres liv til Bornholm.

Lægerne har brug for at prøve lægelivet af, før de forpligter sig

Det kan føles som en stor beslutning at flytte til Bornholm, når det for de praktiserende læger indebærer, at de er nødt til at investere i både praksis og bolig som det første. Lægerne beskriver, at der følger en vis usikkerhed med at investere, fordi de ikke ved, hvad de får igen, hvis de ønsker at sælge. For uddannelseslægerne kan valget om at tage

hoveduddannelsen på øen også føles som et stort skridt, fordi de forpligter sig til at bo og arbejde på øen i mange år.

Lægerne beskriver i den sammenhæng et behov for at prøve livet på Bornholm af gennem et vikariat eller ansættelse frem for at købe sig ind i en praksis:

” Jeg har i hvert fald tænkt rigtig meget, at lige når jeg er færdig, så vil jeg nok lige se det an ... Der kunne jeg rigtig godt tænke mig en ansættelse et sted evt. som vikar men ellers sådan bare ansat i praksis på en kontrakt.

- **Uddannelseslæge**

Ud over at det er en stor økonomisk investering, så betyder det også noget at få mulighed for at prøve at samarbejde med mulige fremtidige samarbejdspartnere, inden de forpligter sig til at have praksis sammen:

” Jeg var ansat i det, der hedder en ledig kapacitet, hvor man egentlig er ansat i en klinik og fungerer som praktiserende læge, men ikke har noget ledelsesansvar og ikke er klinikejer. Og det var jo lidt for at prøve en konstellation og et samarbejde af med de kollegaer, jeg nu arbejder sammen med.

- **Praktiserende læge**

Investeringen i bolig kan for nogle også føles som et stort skridt, og manglen på lejeboliger bliver fremhævet som en udfordring i den sammenhæng. Ikke alle vil eller kan købe hus som det første og ønsker i stedet at starte med en mere midlertidig bolig:

” Lejeboligmarkedet på Bornholm er ikke specielt nemt. Man kan godt købe et billigt hus, men det er jo ikke det første, man gør. Det er et stort skridt at købe et hus, så det er

rigtigt vigtigt, at man kan finde et sted at bo (...). Jeg tror, det virkelig kan være det, der nogle gange bremser folk (...). Det der med at have en mulighed for at flytte ind i en lejebolig og sige, her kan man i hvert fald bo et år, og så bruge den tid på at finde ud af, om det her et sted, vi skal være, før man skal tage en stor beslutning om at købe.

- **Praktiserende læge**

Både uddannelseslæger og praktiserende læger har altså behov for nogle mere midlertidige bolig- og ansættelsesmuligheder, inden de tager den endelige beslutning om at slå sig ned på Bornholm.

Lægerne har brug for vished om uddannelses- og jobmuligheder, hvis de skal satse på et liv på Bornholm

Samtidig med at lægerne har behov for at prøve lægelivet af, inden de binder sig, har de også behov for at kende fremtidsmulighederne på øen. De læger, der prøver Bornholm af og overvejer at blive boende, beskriver et behov for en vis grad af fremtidsikring. Det kan handle om en fleksibilitet fra bl.a. regionens side i forhold til at tilpasse stillinger eller uddannelsesforløb i et vist omfang, eller en vished om at få et job efter deres nuværende stilling udløber:

” Nu vælger vi at rykke alt op og flytte til Bornholm. Vi har faktisk brug for, at der er nogen, der siger, selvfølgelig har vi et job til jer.

- **Uddannelseslæge**

Behovet for fleksibilitet og villighed til at imødekomme den enkeltes situation er ifølge lægerne særligt vigtigt på Bornholm, fordi beslutningen om at flytte ofte kræver meget af både lægerne og deres familie:

” Jeg tror, at dét at bedrive sundhedsvæsen på et sted som Bornholm handler om fleksibilitet fra sådan nogen som regionens side. Dét der med at kunne indgå nogle aftaler, hvor man måske kan få det på en lidt anden måde, end man ville kunne inde i København.

- **Uddannelseslæge**

En af uddannelseslægerne fortæller, at han havde et ønske om at blive boende på øen efter at have arbejdet der et års tid. Han efterspurgte muligheden for at tilpasse en ubesat uddannelsesstilling i almen praksis, så det passede til, hvor han var i sin uddannelse. Dette kunne ikke lade sig gøre, og han har derfor nu forladt Bornholm:

” Hvis man havde været fleksible i forhold til at få mig ind i almen praksis dér og evt. havde tilbudt mig en af de der nye stillinger, hvor man får introstilling og hoveduddannelse ud i ét, så var jeg måske blevet på Bornholm hele tiden.

- **Uddannelseslæge**

Der er altså mange aspekter af både lægernes arbejdsliv og familieliv, som skal gå op, hvis de skal beslutte at flytte til eller blive på Bornholm. Selvom lægerne ønsker et liv på øen, kan mangel på fleksibilitet, hvad angår ansættelser og uddannelse, udfordre valget af Bornholm.

Indsigt 5: Mangel på egnede kliniklokaler er en barriere for at lægerne kan få den praksis, de ønsker sig

Mangel på kliniklokaler, der møder lægernes behov i forhold til størrelse og indretning, er for nogle læger en afgørende barriere for at opnå den lægepraksis, de ønsker sig på Bornholm:

” Det føles som om, vi har sådan en bremse eller en hæmsko, som er, at vi simpelthen bare er i lokalemangel.

- **Praktiserende læge**

Når lægerne ikke har tilstrækkeligt med lokaler til rådighed, kan de ikke være flere læger eller tage flere uddannelseslæger ind i deres praksis - selv om det er noget, de gerne vil, og forestiller sig, det vil kunne lade sig gøre at rekruttere til. De har samtidig ikke plads til at ansætte mere praksispersonale til at hjælpe sig i klinikken. I sidste ende er konsekvensen bl.a., at klinikken ikke kan tage flere patienter ind, selv om de ser det som en mulighed i fremtiden:

” For mig er det rigtig meget lokalesituationen, fordi det betyder rigtig meget for din dagligdag, om du skal tilpasse dig til de vilkår, du har, eller om du i virkeligheden kan tilpasse dig til de vilkår, som samfundet stiller, eller som praksisdriften kommer til at skulle stille.

- **Praktiserende læge**

For lægerne er det også vigtigt at arbejde i kliniklokaler,

der er velindrettede og moderniserede. Som en læge peger på, er det nemmere at forestille sig et godt lægeliv i lokaler, som er rare at opholde sig i, end hvis lokalerne er slidte og umoderne. Men at skulle gennemføre en større renovering af kliniklokaler samtidig med, at lægerne driver en travl klinik, kan virke som en uoverskuelig opgave:

” Jeg frygter ikke det ledelsesmæssige i det eller det at skulle ansætte mere personale eller drive en større praksis, men jeg har ikke nogen erfaring eller evner ud i at skulle bygge sine egne kliniklokaler og sådan noget. Det ville for mig være relativt uoverskueligt.

- **Praktiserende læge**

Samtidig kan det at investere i og renovere lokaler på Bornholm være forbundet med en vis usikkerhed, fordi det er usikkert, om lægerne kan få investeringerne igen, hvis de på et tidspunkt ønsker at sælge klinikken.

Selv om det er vigtigt for lægerne at bevare ledelsesansvaret og være klinikejere, har de ikke nødvendigvis behov for at eje lokalerne. En mulighed for i stedet at leje sig ind i lokaler indrettet til praksis, hvor en anden part - fx regionen - er ejer og står for det praktiske vedligehold, kunne være et attraktivt alternativ.

Lægerne ser mange fordele ved at være flere læger i samme praksis

På spørgsmål om hvilken type praksis lægerne ønsker sig, svarer mange, at de ønsker at arbejde flere læger sammen. Dét at være flere kolleger sammen i en praksis giver ifølge lægerne en større fleksibilitet for den enkelte læge. De beskriver bl.a. fordelene i, at det er mere fleksibelt at afholde ferie og deltage i kurser, og i tilfælde

af sygdom kan de tage hinandens patienter i stedet for at skulle finde en vikar:

” Jeg ved, at jeg trives bedst i at arbejde sammen med nogen. Jeg ville slet ikke finde mig til rette i en solopraksis. Det er jeg helt sikker på. Så det handler både om dagligdagen, og det at være sammen med nogen, men også det dér med at kunne gå på ferie og holde fridage og sådan noget. Der er man jo nødt til at have hinanden. Det er sværere, når man er alene.

- **Uddannelseslæge**

At være flere læger sammen i en praksis bidrager samtidig til muligheden for sparring og fagligt fællesskab. Lægerne oplever, at det er værdifuldt at kunne sparre både om faglige spørgsmål i forhold til patienterne, men også om de administrative og praktiske opgaver, der hører med til at drive en klinik. På den måde kan hver kollega tage sig af opgaver, som de er gode til:

” Jeg har aldrig været i tvivl om, at jeg gerne ville have den dér faglige sparring. Hvis jeg har et problem, stiller jeg mig op og banker på døren (...) og så debriefer jeg, spørger mig frem, hvis der er et eller andet. Og jeg løfter jo ikke alene. Jeg skal ikke både kunne regnskab og finde ud af, hvordan man får computeren til at fungere.

- **Praktiserende læge**

Også for uddannelseslægerne kan dét at være flere uddannelseslæger sammen i én praksis bidrage til et fagligt fællesskab under uddannelsen. Det kan samtidig gøre overgangen fra at have mange unge kolleger på

hospitalet til færre kolleger i almen praksis mindre.

Ikke alle læger ønsker at eje praksis

Flere læger fremhæver det at eje og lede en praksis som en central værdi for dem. Nogle peger dog også på, at det måske ikke er alle læger, der ønsker at eje en praksis, men i stedet foretrækker at være ansat uden det administrative og økonomiske ansvar for at drive klinikken:

” Det har vi også eksempler på her på Bornholm. Nogen der ligesom knækker nakken lidt på det, fordi det bliver for meget for dem. Og dvs. der er helt klart også en efterspørgsel på at kunne få lov til at arbejde og være praktiserende læge og have patienter, og i øvrigt være rigtig god til det, men også at kunne komme uden om alt det her lidt tungere administrative arbejde, som det bare ikke er alle, der har interesse i.

- **Praktiserende læge**

Velindrettede praksislokaler med tilstrækkelig plads til det ønskede personale er altså væsentligt for, at lægerne kan få den praksis, de ønsker sig på Bornholm, og som er tilpasset de krav, der stilles til almen praksis i fremtiden.

4

**Mulighedsrum for at
tiltrække og fastholde
praktiserende læger**

Mulighedsrum: Hvad skal der til for at tiltrække og fastholde læger på Bornholm?

I det følgende peger vi på en række mulighedsrum, som er oplagte at arbejde videre med for at fastholde eller tiltrække læger til almen praksis på Bornholm. De seks mulighedsrum trækker på pointer på tværs af de forskellige indsigter, men relaterer sig ikke 1:1 til hver enkelt indsigte. De anviser handling, som både skal imødekomme nogle af de udfordringer og understøtte de fordele, som lægerne oplever i forbindelse med at arbejde på Bornholm.

#1: Promovér lægelivet på Bornholm med fokus på faglig udvikling i almen praksis og muligheden for et rigt fritidsliv

I promoveringen af lægelivet på Bornholm er det oplagt at fremhæve de muligheder, Bornholm tilbyder, både hvad angår faglig udvikling og fritids-/familielivet.

I mange tilfælde vælger lægerne lægelivet i almen praksis på Bornholm, fordi det tilbyder faglige udfordringer, faglig udvikling og et kendskab til patienterne, som ikke er muligt på samme måde fx i storbyen.

Samtidig flytter mange af lægerne også til Bornholm for mere end de faglige muligheder. Det er bl.a. med et ønske om at bo et sted, hvor det er muligt at prioritere og dyrke fritids- og familielivet uden for arbejdet.

I kombination med de faglige udviklingsmuligheder kan man i kommunikationen med fordel lægge vægt på, at Bornholm tilbyder en tilværelse, hvor man kan bo billigt tæt på hav og natur, og hvor der generelt er kortere afstande, mindre transport og et lavere tempo.

Lægernes motivation for at flytte til Bornholm kan også give en pejling af, hvilke målgrupper det er oplagt at fokusere på i kommunikationen:

- Læger, der ønsker faglig udvikling, bred erfaring inden for almen medicin og en prioritering af patientkontakten
- Læger med familie, der ønsker en bedre balance mellem arbejdsliv og fritid
- Læger, der har kendskab eller tilknytning til Bornholm i forvejen

Et netværk, fx i form af en gruppe på sociale medier for læger med relation til Bornholm, bliver nævnt som en mulighed for at nå ud med information om almen praksis på Bornholm til interesserede læger.

#2: Understøt et fagligt udviklende miljø ved at sikre tid til og høj kvalitet i uddannelsesmulighederne

Indsigterne viser, at der er et stort potentiale i at understøtte og udvikle det stærke faglige miljø på Bornholm – fx ved at sikre høj kvalitet i uddannelsen og gode muligheder for faglig udvikling både for etablerede praktiserende læger og uddannelseslæger.

Lægerne efterspørger bl.a. muligheder for at hjemtage kursusaktiviteter til øen eller tage flere kurser online, så de sparer tid til transport.

De udtrykker også et ønske om, at rammerne bliver tilpasset, så det er muligt at varetage andre funktioner ved siden af deres arbejde i almen praksis. Det understøtter både den enkeltes faglige udvikling og det faglige niveau for Bornholm i det hele taget.

#3: Skab fora hvor uddannelseslæger i almen praksis kan udvide deres netværk og sparre med hinanden

De interviewede læger nævner, at der er behov for sparringsgrupper for uddannelseslægerne i almen praksis. Formålet skal være at skabe bedre muligheder for faglig sparring med ligesindede om arbejdet i almen praksis og at understøtte muligheder for fællesskab og netværk.

At være flere uddannelseslæger i samme praksis bliver også nævnt som noget, der kan være med til at understøtte et fagligt fællesskab blandt uddannelseslægerne i almen praksis. Samtidig er kendskabet til de andre uddannelseslæger væsentligt for at spotte, hvem man kunne arbejde sammen med i almen praksis på Bornholm på sigt.

#4: Giv mulighed for mere fleksible løsninger og rammer i arbejdslivet som praktiserende læge på Bornholm

Rapportens indsigter peger på, at det er vigtigt at være på forkant og fleksibel med fremtidige job- og uddannelsesløsninger til lægerne, når de først er på Bornholm. Lægerne har behov for støtte til at få overblik over mulighederne og gøre processen så smidig som muligt. Formålet er at undgå, at det er praktiske udfordringer eller begrænsninger, der gør, at lægerne i

sidste ende vælger ikke at slå sig ned som praktiserende læger på Bornholm.

Fleksible løsninger i arbejdslivet bliver nævnt som noget, der kan tiltrække læger til Bornholm eller understøtte, at nye læger kommer godt i gang med arbejdet i almen praksis. Lægerne foreslår bl.a. mulighed for:

- at arbejde deltid i uddannelsesstillingerne
- et samlet uddannelsesforløb fx en kombineret introstilling og hoveduddannelse
- at have et reduceret patientantal som ny praktiserende læge
- at være ansat i en praksis fremfor at eje.

#5: Understøt adgangen til gode fysiske rammer i almen praksis

Bedre adgang til egnede kliniklokaler vil kunne motivere flere læger til at slå sig ned på Bornholm eller motivere de eksisterende læger til at udvide praksis.

Det handler om at understøtte muligheden for adgang til gode fysiske rammer, og nogle læger ser potentiale i at kunne leje kliniklokaler fx af Region Hovedstaden. Det vil betyde, at lægerne ikke skal ombygge kliniklokaler samtidig med, at de driver praksis, og det er desuden en attraktiv mulighed for nye praktiserende læger, der gerne vil prøve lægelivet på Bornholm af, før de forpligter sig.

Mulighed for at oprette en form for økonomisk pulje til praksisrenovering bliver også nævnt.

#6 Tilbyd støtte til de praktiske udfordringer i forbindelse med at flytte til Bornholm

Processen med at flytte til Bornholm indebærer en del praktiske udfordringer uden for lægernes eget arbejdsliv, bl.a. hvad angår bolig, institutionsplads til børn og job til partneren.

En samlet pakke med rådgivning om bolig, institution og jobmuligheder bliver nævnt som en attraktiv og vigtig støtte, som vil gøre beslutningen om at flytte til Bornholm nemmere og processen mere overskuelig.

Adgangen til lejeboliger er også væsentligt for dem, som vil prøve Bornholm af i en periode eller i overgangen til at købe bolig selv.

